

Svar på fullmäktigemotion / Utredning av bättre koordinering av fibernätsbyggande på stadens område

Stadsfullmäktige 20.10.2025 § 108

Ledamot Keränen lade fram följande fullmäktigemotion:

I nuläget bygger olika aktörer i ökande takt fibernät på stadens område. Byggandet av fibernät främjar utvecklingen av informationssamhället och är ett tecken på ett område i utveckling. Det fortgående arbetet med gatorna på vissa områden har lyft fram frågan hur staden koordinerar och kontrollerar arbeten som anknyter till fibernät på sitt område?

Staden bör ålägga fibernätsbyggarna att samarbeta och genomföra byggarbetet samtidigt, rentav gemensamt grävarbete av en entreprenör, inte var och en skilt under olika tider på samma område.

Staden bör kräva återställande arbete och elektronisk dokumentering av placeringen av ledningar och rör. Återställande arbete ska utföras med respekt mot befintlig infrastruktur, inte bara ditåt.

Utöver fibernät byggs på gatuområden också andra nätverk, till exempel för vatten, avlopp, fjärrvärme och el. För att arbetet ska orsaka bara lite olägenhet borde byggarbetet kunna koordineras bättre områdesvis.

Stadens ekonomi är stram och staden ska inte behöva använda pengar avsedda för grundläggande förbättring av gator till reparation efter ovan nämnda arbeten. Målet borde vara att också bättre än i nuläget koordinera arbeten på gatuområden och att efterfölja principen om minsta olägenhet för invånarna, gatuinfrastrukturen och ekonomin.

Vi undertecknade föreslår att staden börjar informera invånarna i området bättre om pågående byggarbeten och mera bestämt kräva återställande arbete av de företag som gjort grävarbetet. Staden bör börja kräva aktörerna att sätta sig vid samma förhandlingsbord och ge ett tidsfönster inom vilket åtgärder får vidtas i området.”

Bilaga A Undertecknad fullmäktigemotion

Beslut Stadsfullmäktige beslutade anteckna motionen i sitt protokoll och ge den till stadsstyrelsen för behandling.

Stadsstyrelsen 1.12.2025 § 518

Beredning

Ledande miljöinspektör Tuomas Hirvijoki, tillståndsinspektör Tiia Sillanpää, arbetschef Nico Moilanen

Gällande lagstiftning

Grävarbeten och andra arbeten som utförs på gatuområden styrs av olika lagar, bl.a. lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978), lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) och lagen om sambyggnad om samutnyttjande av nätinфраstruktur (276/2016). Lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978, sk. underhållslag) trädde i kraft 1.1.1980. Lagen är gammal och den håller på att revideras för att införlivas i den kommande lagen om samhällsbyggande. I beredningen av lagen om samhällsbyggande har man som bakgrundsmaterial använt en utvärdering av hur lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden fungerar som Miljöministeriet låtit utarbeta 2022. Flera kommuner gav utlåtanden till utvärderingen.

Lag om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014), 229 § Teleföretags rätt att placera telekablar, basstationer och radiomaster:

1 mom.: Teleföretag har rätt placera telekablar i enlighet med lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014). I 229 § i lagen i fråga föreskrivs att för allmänna kommunikationsförbindelser har teleföretag rätt att på ett område som ägs eller innehas av någon annan placera:

1) telekablar med tillhörande utrustning, smärre konstruktioner och stolpar,

Lag om sambyggnad om samutnyttjande av nätinфраstruktur (276/2016), 4 § Sambyggnad

4 § 1 mom.: "En nättaktör ska tillgodose en annan nättaktörs begäran om sambyggnad av fysisk infrastruktur och sambyggnad av nät på rättvisa och skäliga villkor. Begäran ska framställas skriftligen och specificerat. En skälig begäran ska tillgodoses, om inte sambyggnaden

1)leder till ökade kostnader för nättaktörerna jämfört med om infrastrukturen eller nätet byggs separat,

2)gäller ett mindre byggprojekt, eller

3)äventyrar nätets säkerhet eller användningen av nätet för det avsedda ändamålet.

4 § 2 mom.: *Begäran om sambyggnad ska lämnas in i ett så tidigt skede som möjligt och senast en månad innan ansökan om tillstånd för projektet lämnas till den behöriga myndigheten.*

4 § 3 mom.: *Om inte annat avtalas ska kostnaderna för sambyggnaden delas mellan nättaktörerna i förhållande till de uppskattade kostnaderna om infrastrukturen eller nätet skulle ha byggts separat.*

4 § 4 mom.: *Vägrar en nättaktör tillgodose en annan nättaktörs begäran om sambyggnad, eller har en överenskommelse om villkoren inte nåtts inom en månad från det att begäran om sambyggnad mottogs, kan den nättaktör som framställt begäran föra ärendet till Transport- och kommunikationsverket för avgörande.*

Det som avses i 4 § 4 mom. är att det är Transport- och kommunikationsverket som avgör ärendet i en tvist, inte Karleby stad.

Karleby stads gällande praxis för omfattande grävarbeten för byggande av fibernät

Byggnads- och miljönämnden har godkänt 5.2.2025 (§ 8) en anvisning för omfattande grävarbeten i Karleby stad (fibernätsoperatörer, grävarbeten för datatrafik och andra aktörer). Beslutet sändes till stadsstrukturnämnden för kännedom. Tidigare har man tillämpat de riktlinjer som behandlades av byggnads- och miljönämnden 7.2.2024 (§ 20).

Anvisningen har utarbetats i samarbete med stadsmiljösektorns Byggnation av infrastruktur, Underhåll av trafikleder och Markområden. Med anledning av anvisningen begärdes utlåtanden av olika myndigheter och aktörer. Inom den utsatta tiden inkom sammanlagt tre utlåtanden. Anvisningen presenteras i tilläggsmaterial A (byggnads- och miljönämnden 5.2.2025 § 8, bilaga A).

Tilläggsmaterial A Anvisning för omfattande grävarbeten i Karleby stad

I fråga om saneringsobjekt kungör stadsmiljösektorns Byggnation av infrastruktur sina grävområden i januari och informerar samtidigt operatörerna. Senast i slutet av april ska aktörerna meddela om de ansluter sig till stadens projekt. Då behövs inget separat beslut om grävtillstånd, utan åtgärderna avtalas med enheten för Byggnation av infrastruktur. Staden informerar även energiverket och vattenverket om saneringsobjekt och påminner dem om möjligheten att ansluta sig till grävarbetena.

Ansökan om grävtillstånd som gäller omfattande grävarbeten ska lämnas in varje år före utgången av april via stadens e-tjänst. I samband med grävarbeten bör man sträva efter att arbetena på omfattande gatuområden (kvartersområden) färdigställs på ett samordnat sätt så att alla kabelnätverk eller åtminstone de rör som behövs för dem placeras i marken innan gatorna beläggs och renoveras. Aktören behöver inte bygga nätverket färdigt på området, men genom att lägga rören på plats möjliggörs det att nätverket kan dras under gatan utan omfattande grävarbeten. Då kan kablarna placeras i de befintliga rören i ett senare skede med mindre omfattande grävarbeten, mindre kostnader och utan onödiga eftervårdsarbeten, såsom beläggning av samma gatuavsnitt flera gånger efter varandra. Avsikten är att saneringen av nätverk och placeringen av nya nätverk planeras på förhand och att informationen sprids mellan aktörerna. Då främjas samtidiga grävarbeten och att rör/kablar läggs ner i samma schakt. På så sätt undviker man att gatustrukturen grävs upp flera gånger än nödvändigt. Genom att organisera arbetet blir det smidigare att fastställa när renoveringarna utförs i och med att alla aktörer strävar efter att bygga sina nätverk samtidigt innan gator och grönområden istandsätts, eller åtminstone strävar efter att förbereda kommande arbeten genom att installera skyddsror för kablar i vilka de kan senare föra in nödvändiga kablar. Omfattande grävarbeten ska i första hand slutföras före utgången av september varje år så att beläggningsarbetet kan genomföras före vintern. Om arbetet inte blir färdigt inom utsatt tid, ska aktören skriftligen avtala om detta med enheten för Byggnation av infrastruktur eller enheten för Underhåll av trafikleder (vägmästare eller arbetschef).

Tillståndsvillkoren som utfärdas i samband med grävtillståndet bör iakttas. Vid gräv- och installationsarbeten bör också bilagorna till tillståndsvillkoret iakttas, dvs. Karleby Energis anvisning för grävarbete som utförs i närheten av underjordiska konstruktioner, Karleby Vattens anvisning för arbete som utförs i närheten av vatten- och avloppsvattnenätverk, stadens anvisning för skydd av träd vid gräv- och byggnadsarbeten och stadens anvisning gällande gatuområdets frisiktsområde (särskilt i fråga om placering av kabelskåp). I tilläggsmaterial B presenteras de vanligaste tillståndsvillkoren för omfattande grävtillstånd samt ovannämnda bilagor till grävtillståndet. Tillståndsvillkoren uppdateras vid behov och de fastställs och behandlas från fall till fall bl.a. utifrån utlåtanden som gäller tillståndsansökningarna. De utlåtanden som framställts om tillståndet bör iakttas.

Tilläggsmaterial B	Exempel på tillståndsvillkor för grävtillstånd för omfattande grävarbeten samt bilagor till grävtillstånd
--------------------	---

Varje aktör ska också lämna in positionsdata för de placerade kablarna till Karleby stads geodataenhet. Kabelrutterna ska också föras in i den rikstäckande tjänsten Johtotietopankki.fi.

I allmänhet rekommenderas samförläggning i alla beviljade grävtillstånd. Staden kan dock inte ålägga aktörerna till samförläggning eftersom det inte finns rättsliga grunder för detta. Nätverksaktörer kan däremot framföra en begäran och ålägga en annan nätverksaktör att delta.

Information om arbeten

I 4 kap. (Särskilda stadganden) 14 a § i lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978) föreskrivs att på arbetsplatsen skall det finnas en tavla med information om vem som utför arbetet och kontaktuppgifter till den som ansvarar för arbetet. I grävtillståndets tillståndsvillkor står det dessutom att tillståndshavaren ska informera områdets fastigheter om grävarbetet i god tid före arbetet inleds. Informationen kan skötas genom att t.ex. dela ut fastighetsspecifika meddelanden om grävarbetena där man åtminstone uppger när grävarbetet börjar och informerar om vem som utför arbetet.

Tillsyn som utförs av staden

Staden har begränsade resurser för tillsyn. Stadsmiljösektorns Tillstånd anser dock att den tillsyn som stadens enhet för Underhåll av trafikleder genomför fungerar mycket bra. Det finns dock rum för förbättring när det gäller aktörernas interna tillsyn av arbetets kvalitet och resultat.

I grävtillståndets villkor har fastställts att innan grävarbetet inleds ska en inledande syn genomföras i samarbete med stadens vägmästare, infrastrukturplanerare och skogsbruksingenjör, och vid grävarbeten som utförs på grön- och gatugrönområde med idrottsplatsers grönområdesmästare samt med Karleby Vattens nätverkschef och Karleby Energis fjärrvärmechef. I den inledande synen ska den som söker grävtillstånd dokumentera objektets aktuella skick och förhållanden med fotografier. Den sökande ska också fotografera under arbetets gång (3–5 fotografier/dag) och efter slutfört arbete. Samtliga fotografier ska sparas på en minnespinne och lämnas till vägmästaren ca 1 vecka innan slutsynen genomförs. Efter slutfört grävarbete ordnas en slutsyn med vägmästaren, arbetsledaren, och i fråga om grön- och gatugrönområden med grönområdesmästaren för parker och idrottsplatser och skogsbruksingenjören, som godkänner för deras del att arbetet är slutfört.

Det är praxis att staden ansvarar för grundarbetena och asfalteringen på grävområdet och arbetena faktureras till fullt

belopp av den som utför grävarbetet. Staden använder alltså inte anslag som reserverats för renovering av gator eller något annat anslag som inriktats för detta ändamål för att iståndsätta dessa områden, utan den aktör som anges i grävstillståndet står för alla reparationskostnader. Staden utför eller låter någon annan utföra reparationerna för att kvaliteten på arbetet ska vara bättre. Asfalteringen genomförs på ett centraliserat sätt och arbetet påverkas också av asfaltstationernas verksamhet som vanligen avslutas i oktober. Därför ska alla större grävarbeten slutföras före asfaltperioden tar slut.

Överträdelse av tillståndsvillkor

Karleby stadsstrukturnämnd har möjlighet att sanktionera verksamhet som strider mot tillståndsvillkoren samt olovlig verksamhet enligt en taxa som stadsstrukturnämnden godkänt.

Ansvar

Ansvariet ligger alltid hos tillståndshavaren eller den som utför arbetet och är angivet i tillståndsvillkoren. Tillståndsvillkoren grundar sig på lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden. Enligt 14 a § (15.7.2005/547) 3 mom. i ovannämnda lag kan *kommunen med anledning av en anmälan meddela sådana föreskrifter om arbetets utförande som behövs för att minska den olägenhet eller skada som eventuellt orsakas trafikens smidighet, säkerhet och framkomlighet samt ledningar och anordningar som finns på gator och allmänna områden och gatornas och de allmänna områdenas konstruktioner.*

Samarbete med olika aktörer och myndigheter

Enheten för Byggnation av infrastruktur som är underställd stadsstrukturnämnden ordnar ett samarbetsmöte två gånger per år, på våren och på hösten, i vilket affärsverket Karleby Vatten, Karleby Energi Ab, Karleby Energinät Ab och personal från Karleby stads olika enheter och intressentgrupper deltar. I mötet deltar också de största fibernätsoperatörerna som är verksamma i Karlebyregionen och andra telekommunikationsaktörer. Enheten för Byggnation av infrastruktur ordnar också ett inledande möte för varje byggarbetsplats till vilket ovannämnda aktörer bjuds in. Med andra ord är samarbetet mycket tätt.

Stadsdirektören

Stadsstyrelsen föreslår för stadsfullmäktige att den

- 1 antecknar åtgärderna med anledning av motionen för kännedom, och
- 2 anser att motionen är slutbehandlad.

Beslut

Stadsstyrelsen godkände beslutsförslaget.

Stadsfullmäktige 2.2.2026
53/00.01.06/2025

Stadsstyrelsen

Stadsfullmäktige beslutar

- 1 anteckna åtgärderna med anledning av motionen för kännedom, och
- 2 anse att motionen är slutbehandlad.

Beslut